

تاریخ: ۱۴/۱۲/۱۴

شماره: ۵۴ - ۲۲۷۳

صور تجلسه کمیته کارشناسی ثبت آثار دفتر ثبت آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی (ستاد)

در تاریخ ۱۴/۱۲/۱۴ پرونده ثبتی اثر تاریخی - فرهنگی «منازل نازچ» واقع در استان سمنان شهرستان نازچ به آدرس ۱۲ کیلومتری شمال غرب مریز کنار شاهراه سمنان نازچ در جلسه شورای ثبت ستاد مطرح و پس از بررسی محتویات پرونده و بحث و تبادل نظر توسط اعضای کمیته کارشناسی ثبت آثار، ثبت آن در «فهرست آثار ملی» با اکثریت آرا به تصویب رسید.

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک تحصیلی و نوع مسولیت اداری	نوع مسولیت در کمیته	محل امضا
۱	ناصر پازوکی	کارشناس ارشد باستانشناسی	رئیس کمیته	
۲	آفرین امامی	کارشناس موزه داری	دبیر کمیته	
۳	ناصر نورزاده چگینی	دکتر باستان شناس	عضو کمیته	
۴	محمد علی طبرسا	کارشناس ارشد معماری	عضو کمیته	 ۱۴/۱۲/۱۴
۵	زهرا افضلی	کارشناس ارشد مرمت بناهای تاریخی	عضو کمیته	
۶	محمد رضا حشمتی	کارشناس ارشد مرمت بنا	عضو کمیته	
۷	سیامک اسکندری	کارشناس ارشد معماری	عضو کمیته	
۸	مورنیش نزلاری	نماینده دفتر امور حقوقی سازمان متبوع	عضو کمیته	فولادینا

ش ۱۴۸۳۰

ریاست جمهوری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
(معاونت حفظ و احیاء آثار تاریخی)

« بسمه تعالی »

تاریخ:
شماره:
پیوست:

جناب آقای سید حسینی

مدیر کل محترم میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

سلام علیکم؛

احتراماً عطف به نامه شماره ۱۳/۲۷/۱۰۳۹۷ مورخه ۸۲/۸/۱۱ در خصوص ثبت قنات زارچ در فهرست آثار ملی به استحضار میرساند: اثر مذکور تحت شماره ۱۴۸۳۰ به ثبت رسیده است لذا شایسته است دستور فرمائید در اسرع وقت نسبت به تعیین حریم اثر یاد شده اقدام و جهت تصویب به کمیته حرایم ارسال گردد. / آ

والسلام

ناصر پازوکی

مدیر کل دفتر ثبت آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی

رونوشت:

- جناب آقای بحرالعلومی مدیر کل محترم حفظ و احیاء بناهای تاریخی جهت استحضار و صدور دستور پیگیری

رکابخانه امام

۵۴-۲۲۵۳
۱۴/۱۱/۲۹

۵۲
صورتجلسه

تاریخ: ۸۴/۸/۲
شماره: ۱۴۲۷/۱۰۹۲۴
پیوست:

اداره کل استان یزد

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی

بنیاد ملی

سرکار عالی (۱۶)

در این مورد هم مانند

قنات رکن آید استیلاز

عمل شود

سازمان میراث فرهنگی کشور

جناب آقای گلشن

معاون محترم پژوهشی

با سلام و احترام

به پیوست گزارش پیشنهاد ثبت قنات زارچ در ۱۴ صفحه برای استحضار و

صدور دستورات لازم ارسال می شود. ۸۷۸۴

کمتر است هر دو مورد

در بند ح مورد

کتاب در این وزارت

بهشتی

مدیرکل میراث فرهنگی استان یزد

خانم ام

لطف بررسی و اعلام

۱۳۸۲/۸/۲۴
۶۵۰۷

ورود به دفتر معاونت پژوهشی

۱۳۸۲ / ۸ / ۲۴

۶۵۰۷

شماره:

اقدام: خوش خلق

۱۳۸۴

۱۴۸۴

اداره ثبت اسناد و مدارک
استان یزد

با سلام و احترام

از آنجا که قنات زارچ در فهرست آثار ملی به ثبت می رسد ،
موجب امتنان است که وضعیت آن را به این اداره کل اعلام نمائید . ص/۸۱۰

بهشتی
مدیرکل میراث فرهنگی استان یزد

۱۳۹۷/۱۰/۲۷
۸۲/۸/۱۱

رونوشت :

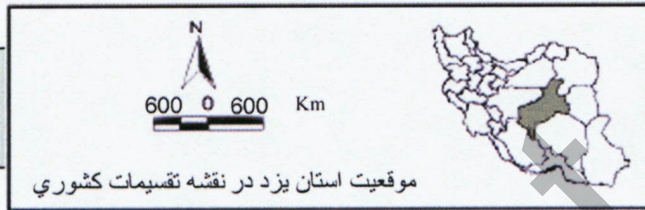
- ۱- واحد حقوقی میراث فرهنگی استان یزد برای اطلاع .
- ۲- واحد نگهبانی میراث فرهنگی استان یزد برای اطلاع .
- ۳- خانم دانش برای اطلاع .

اقدام : دانش

۱۴۸۳

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

گزارش پیش‌سهاد مثبت در فهرست آثار ملی کشور

نام اثر: قنات زارچ

موقعیت: شهرستان یزد و بخش زارچ

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

اداره بررسی و شناسایی و

آرشیو عکس پایگاه پژوهشی

شهر تاریخی یزد

عکس

سازمان آب منطقه ای یزد

و اداره بررسی و شناسایی

محمد باقر گرگوئی

نقشه

رایانه

مؤسسه هنری کویر

یاد

علی اکبر دهقان طزرجانی

همه و تنظیم

ناصر بابایی ندوشن

ماظر

صورت جلسه

پرونده اثر تاریخی فرهنگی : قنات زارچ

شهرستان : یزد

واقع در استان : یزد

به آدرس : حد فاصل روستاهای خویدک ، فهرج ، احمدآباد مشیر و شهر زارچ [به طول تقریبی ۸۰ کیلومتر]

با مالکیت : خرده مالک

مربوط به دوره : ساسانی

که توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد پیشنهاد شده در جلسه مورخ ۸۴/۹/۲۳ توسط اعضای شورای ثبت استان یزد مورد تأیید قرار گرفت.

سمت

نام و نام خانوادگی

رئیس سازمان

محمد رضا سید حسینی

معاون حفاظت فنی

محسن ذاکری نیا

معاون توسعه و مدیریت

شهرام شاهنگیان

دبیر شورای ثبت

ناصر بابایی ندوشن

مسئول مرکز اسناد

محمد رضا قرائی زاده

۱- موقعیت طبیعی اثر:

استان یزد در قسمت مرکزی فلات ایران در برگیرنده نامناسب ترین عوامل طبیعی غالب بر فلات مرکزی ایران است. این استان از نظر پستی و بلندی دارای تنوع است و ارتفاع نقاط مختلف آن متفاوت و از حدود ۸۵۰ تا ۴۰۵۵ متر تغییر می کند. مقدار متوسط بارندگی سالانه در قسمت های مختلف استان متغیر و با ارتفاع افزایش می یابد. بخش اعظم بارندگی استان در زمستان رخ می دهد و پس از آن بارندگی های بهاره و سپس پاییزه، بارندگی های تابستانه در مناطق پست، صفر و در مناطق مرتفع نیز ناچیز است. با این شرایط آب و هوای کویری، گرم، خشک و کم آبی از ویژگیهای اصلی این استان هستند. شهرستان یزد به عنوان مرکز استان شامل دو بخش مرکزی و زارچ می باشد. از جمله مشکلات قدیمی و عمده ساکنان شهرستان یزد مسئله تأمین آب است که اهالی یزد با کاربرد سازه های تاریخی آب نظیر قنات، پایاب (جوی آب)، آب انبار و ... این مایه حیات را فراهم و قابل دسترس می نموده اند.

۲- موقعیت فعلی اثر:

استان یزد، شهرستان یزد، حد فاصل روستاهای خویدک، فهرج و احمدآباد مشیر (حوزه آبخیز شهرستان مهریز یعنی مبدأ مادرچاههای شاخه های شور و شیرین قنات زارچ) و شهر زارچ (به عنوان مقصد آب قنات زارچ به طول هشتاد کیلومتر)

۳- شماره پلاک ثبتی اثر:

مکاتبه لازم با سازمان ثبت اسناد و املاک، سازمان آب منطقه ای و اداره کل اوقاف یزد صورت گرفته و در حال پیگیری است.

۴- تاریخچه و وجه تسمیه اثر:

از نوشته های احمد کاتب صاحب تاریخ یزد برمی آید که قنات زارچ یکی از قدیمی ترین قنوات در یزد می باشد. وی چنین می گوید: «اول آن کاریزها یکی فیروزآباد و زارچ دو چشمه است، یکی در بیرون شهر و یکی در اندرون شهر و قدیمی ترین کاریزهاست. چون

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

لشکریان بیگانه می آیند و یزد را محاصره می کنند و دربندان می شود و آبها از بیرون می بندند آب این قنات (زارچ) در شهر می باشد و جاری است و هفتاد پایه (منظور پله است) می باید رفت تا به آن رسند اما اندکی شوری دارد و چون سرد شود خوش طعم و گوارنده است.»

مرحوم آیتی نیز در خصوص سابقه تاریخی شهر زارچ و قنات آن چنین ذکر کرده است: «از قرای مهم و معتبر در بلوک یزد زارچ است که بعد از میبد کهنگی و قدمتش محرز است هر چند در مورد وجه تسمیه آنجا به زارچ، نام بانی آن قنات و آبادی مجهول و زبان تاریخ در این باب ساکت است.»

لذا یکی از قنوات ارزنده و کهن استان یزد قنات زارچ است که بنا بر اظهارات معمرین، متصدیان و کارشناسان امور قنات قدمت آن بین دو تا سه هزار سال می باشد. بنابراین قنات مذکور در عهد اسکندر کبیر و پیش از میلاد مسیح احداث گردیده است هر چند این اظهارات با استناد به روایات تاریخی مکتوب در تواریخ محلی یزد پایه و اساس درستی نداشته و مبالغه آمیز به نظر می رسد اما مطمئناً سابقه احداث قنات زارچ از قدمت ابنیه ای که بر اساس مسیر آن ایجاد شده اند نظیر مسجد جامع یزد قدیمی تر می باشد. و البته بر اساس شواهد موجود گویا قبل از تبدیل این فضا به مسجد آتشکده ای باستانی در آن دایر بوده است، لذا بر اساس منابع تاریخی و نظر کارشناسان مربوطه، باید گفت قنات زارچ اصولاً مربوط به دوره پیش از اسلام و دوره ساسانی است. وجه تسمیه آن نیز مربوط به مظهر قنات یعنی شهر زارچ است. [بر اساس لغت نامه دهخدا و شواهد عینی موجود]

۵- سوابق پژوهشی اثر:

این قنات در منابع تاریخ محلی و گزارشهای مذکور در بند (۱۵) مورد شناسایی و معرفی قرار گرفته است.

۶- نوع و توضیحات مالکیت بنا:

قنات از یک نظام مالکیت کاملاً مشخص و تعریف شده برخوردار است که به صورت خرده مالک می باشد به این ترتیب که در مدار گردش ۱۵ شبانه روز دارای ۱۲۶۰۰ سهم میباشد عبارتی هر شبانه روز از ۸۴۰ سهم برخوردار میباشد و با توجه به اینکه هر سهم صرفاً مالکیت ۱/۷ دقیقه از قنات را در مدار گردش ۱۵ شبانه روز شامل می شود سهم بزرگتری بنام جرعه تعریف گردیده است

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

و هر ۶ سهم یک جرعه را تشکیل می‌دهد. بنابراین هر شبانه روز از ۱۴۰ جرعه تشکیل شده است و هر جرعه ۱۰/۲۸ دقیقه را شامل می‌شود. که رعایت این تقسیم بندی آب توسط شخصی بنام سبوکش انجام می‌گرفت. همچنین برای مشخص شدن دقیق وضعیت مالکیت آن با اداره ثبت و اسناد مکاتبه شد که به محض وصول نتیجه جهت اقدامات بعدی ارسال می‌شود.

۷- اقدامات انجام شده در مورد حریم اثر:

اقدامی صورت نگرفته است.

۸- ویژگی اثر:

- ۱- طول قنات که آن را در ردیف طولانی ترین قناتهای استان قرار داده.
- ۲- استفاده اهالی شهر یزد از مسیر کانال قنات در گذشته بوسیله پایابها و...

۹- مشخصات اثر:

قنات زارچ متشکل از دو شاخه اصلی شور و شیرین و یک شاخه فرعی به نام ابراهیم خوید کی از حوزه آبخیز مهریز یعنی از روستاهای خویدک، فهرج و احمدآباد مشیر جمع آوری آب را شروع می‌کند. شاخه شور با طی مسافتی برابر ۲۰ کیلومتر با عبور از اراضی اکرم آباد، حسن آباد، انتهای خیابان مهدی موازی خیابان سلمان فارسی، میدان امیر چقماق و عرض خیابان امام در مرکز شهر یزد قابل بهره برداری است و از آنجا به سمت شمال غرب امتداد می‌یابد و از محلهایی چون زیرسطح حریم مسجد جامع، محله فهادان، کوشک نوگدشته و از بقعه سید گل سرخ به سمت خارج حصار قدیمی شهر و حومه شهر جدید یزد آب را هدایت و از آنجا راهی بخش زارچ یعنی مظهر قنات می‌شود. لازم به ذکر است شاخه فرعی ابراهیم خوید کی از اراضی پائین دست احمدآباد مشیر و محمدآباد بوسیله چاه های خود آب راجع کرده در حدود حسین آباد ریسمانی به شاخه شور متصل می‌شود.

شاخه شیرین زارچ نیز از اراضی بالا دست احمدآباد مشیر شروع و بعد از طی مسافتی برابر ۱۷ کیلومتر در حوالی میدان ابوذر به شهر رسیده، سپس با عبور از اراضی مهدی آباد، خیابان کاشانی و گازرگاه، خیابان امام، مدرسه مصلی، بازار خان، محله دروازه شاهی و کوشکنو در حوالی بقعه سید گل سرخ پس از الحاق به شاخه شور در یک کانال به سمت

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

زارچ هدایت می شوند. کانال مربوطه که آب را از این محل به سمت زارچ هدایت می کند، در عمق ۲۳ متری احداث شده است. این قناتها پس از کاربری شرب و مصارف بهداشتی اهالی ساکن در مسیر، و حرکت دادن سنگ آسیابهای مختلف نظیر آسیاب کوشکنو و زارچ در اراضی زیر دست مورد بهره برداری کشاورزی قرار می گیرند. خود قنات زارچ فاقد تزئینات خاصی به عنوان یک اثر تاریخی می باشد، هر چند ورودی پایاب ها و آسیابهای مربوطه دارای تزئینات آجری خاصی هستند.

این بنا یکی از سازه های قدیمی و تاریخی آب است که متشکل از کانالهای پیچیده و حفر شده بر اساس ساختار خاص خود است و در زیر سطح زمین احداث شده و برای دهانه های آن مصالحی چون سنگ و ساروج به کار رفته است. طول قنات زارچ ۸۰ کیلومتر می باشد که به ۳ شاخه (شور، شیرین و ابراهیم خویدکی) تقسیم می شود عمق مادر چاه آن ۸۴ متر، که در طی این مسیر میله چاههای آن (در اصطلاح محلی کوار) که بیش از هزار حلقه می باشد، قرار دارند.

۱۰- نوع بهره برداری بنا:

هدف اصلی از تأسیس این قنات بهره برداری از آبهای زیرزمینی جهت مشروب ساختن اراضی کشاورزی بوده و در حال حاضر نیز کارایی خود را دارا می باشد ولی با توجه به عبور آن از بستر شهر یزد با توافقات بعمل آمده بین اهالی شهر و مالکین پایابها و آسیابهای متعددی نیز در مسیر قنات جهت استفاده از آب و پتانسیل آن احداث گردیده که در حال حاضر همه آنها بلا استفاده می باشند.

۱۱- توضیح دخل و تصرفات انجام شده و مشهود در اثر:

- حدود سی کیلومتر از مسیر قنات زارچ از زیر شهر یزد و حومه آن میگذرد که توسعه شهری تأثیرات منفی قابل توجهی بر آن ایجاد نموده است. از یکطرف بعضی از مسیرهای فاضلاب به آن متصل شده و از طرفی دیگر ساختمانها و تأسیسات شهری که روی کانالهای آن ایجاد شده است گذشته از آنکه پایداری راهرو قنات را تحت تأثیر قرار میدهد، امکان دسترسی به قنات را برای لایروبی و تغییرات به نحو چشمگیری کاهش داده اند.

- احداث ابنیه مسکونی در حومه شهر زارچ (سرچشمه) بر روی حریم کانالهای قنات

۱۲- توضیح تعمیرات اثر:

قنات آخرین بار در سال ۷۹-۱۳۷۸ بازسازی و لایروبی گردیده است ولی در حال حاضر این کار در میله های چاه در مسیر اولیه قنات زارچ انجام می گیرد. (از شروع پاکار تا قبل از محدوده شهر یزد)

۱۳- شرح وضعیت موجود و آسیب های وارده:

۱- با توجه به مطالعات انجام شده این قنات دارای سه شاخه بوده که تنها شاخه شور و احتمالاً شاخه فرعی ابراهیم خوید کی فعال می باشند و هر چند میزان آب آن بسیار کم می باشد ولی هنوز در بعضی از پایابها و مسیرهای اصلی شهر جریان دارد ولی متأسفانه به علت تأسیسات شهری که بر روی کانالها احداث گردیده صدماتی بر آن مشاهده می گردد و اگر همچنان ادامه یابد همانند سایر قنات دشت یزد- اردکان این قنات هم سیرنزولی پیدا کرده و از بین خواهد رفت.

۲- جریان یافتن آب فاضلاب در مسیر کانالهای قنات برای بنا خطر آفرین است.

۱۴- توضیحات ضروری و اختصاصی اثر:

۱- قنات زارچ یکی از قناتهایی است که به مقاومت خود در برابر افت شدید سطح آب زیرزمینی و تکنولوژی مدرن ادامه داده است.

۲- قدمت قنات به عنوان یک قنات دو هزار ساله و یکی از کهنترین شاهکارهای تمدن بشری در امر آبیاری و آبرسانی شهر یزد نیز قابل ذکر است.

۳- با توجه به وابسته بودن دهها اثر تاریخی نظیر آسیابهای آبی و پایابها در مسیر قنات به این جریان حیاتی تأمین اعتبار کلان جهت مرمت کامل و احیاء مجدد شاخه های خشکیده و کم آب قنات زارچ از ضروریات به شمار می آید.

۱۵- منابع و مآخذ:

- ۱- تاریخ یزد جعفری، به کوشش ایرج افشار، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران ۱۳۴۳
- ۲- تاریخ جدید یزد- احمد کاتب، بکوشش ایرج افشار، انتشارات ایران زمین، ۲۵۳۷ ش
- ۳- خلاصه مقاله بررسی ویژگیهای تاریخی و فنی قنات زارچ یزد، علی اصغر سمسار یزدی، شرکت آب منطقه ای استان یزد

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

- ۴- گزارش اولیه بررسی و مطالعات قنوات یزد، سید احمد میر باقری، دانشگاه شیراز، ۱۳۷۹، مرکز اسناد اداره کل میراث فرهنگی استان یزد
- ۵- نظامهای آبیاری سنتی در ایران، ج ۲، جواد صفی نژاد، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸، مدار گردش آب در زارچ یزد
- ۶- مجموعه مقالات معماری و شهرسازی ایران ج ۱، سازمان میراث فرهنگی استان یزد، ۱۳۷۴، نقش قنات و شبکه زمینهای زراعی، سعید جانب الهی
- ۷- تصدیقی، محمدرضا، یادگار ماندگار (مجموعه موقوفات یزد، جلد ۱)، اداره کل اوقاف یزد
- ۸- اسلامی، فاطمه، گزارش مختصر قنوات یزد (از دیدگاه تاریخی)
- ۹- دانش یزدی، فاطمه، گزارشی از قنات زارچ
- ۱۰- مسرت، حسین، یزد یادگار تاریخ
- ۱۱- مستوفی، محمد مفید، جامع مفیدی (سه جلد)
- ۱۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یزد، سالنامه آماری ۸۲
- ۱۳- افشار، ایرج، یادگارهای یزد
- ۱۴- پاپلی یزدی، محمد حسین، فرهنگ آبادیها و مکانهای مذهبی کشور
- ۱۵- نهچیری، غلامحسین، جغرافیای تاریخی شهرها
- ۱۶- گزارشهای میدانی تهیه کننده و گفته های متولی قنات زارچ (آقای جواد نایبی)

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

فهرست پایابهای (جویهای) شاخه شیرین قنات زارچ

- ۱- جوی ربانی
- ۲- جوی قدمگاه
- ۳- جوی امام حسین
- ۴- جوی حسینقلی مجاهد
- ۵- جوی وقت الساعت
- ۶- جوی سید رکن الدین
- ۷- جوی کلیمیان
- ۸- جوی زیدی (محلہ تل)

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد
فهرست پایابهای (جویهای) شاخه شور فئات زارچ

- ۱- جوی مسجد کوشکنو
- ۲- جوی آسیاب
- ۳- جوی عبدالحسین
- ۴- جوی آسیاب کوشکنو
- ۵- جوی آقای محمد علی فاید- کوشکنو
- ۶- جوی هدایت ریاحی
- ۷- جوی حاجی عباس ماکوساز
- ۸- جوی کفتری
- ۹- جوی سیدخان
- ۱۰- جوی میرعسکر شاهی
- ۱۱- جوی سامعی
- ۱۲- جوی عربها
- ۱۳- جوی شاه ابوالقاسم
- ۱۴- جوی مدرسه شاه ابوالقاسم
- ۱۵- جوی علی مدحی
- ۱۶- جوی شاه کمالیه
- ۱۷- جوی مسجد جامع
- ۱۸- جوی اسماعیل یهودی
- ۱۹- جوی لاریها
- ۲۰- جوی کلاهدوز
- ۲۱- جوی میدان امیرچخماق
- ۲۲- جوی گودال شهریاری جنب بیمارستان گودرز، ارباب مهربان کرباسی
- ۲۳- جوی غلامعباس
- ۲۴- جوی گلکار

مدار قنات و واحد سنجش آب:

مدار قنات زارچ ۱۵ شبانه روز می باشد و این بدان معنی است که هر مالک یا شارب ، هر ۱۵ شبانه روز یکبار می تواند به اندازه مقدار سهم خود از آب این قنات استفاده نماید که این روند در طول سال بصورت متناوب تکرار خواهد شد . این قنات در هر سال دارای ۲۴ دور مدار بوده ، هر دور مدار ، ۱۵ شبانه روز ، هر شبانه روز ۱۴۰ جرعه و هر جرعه ۶ دانگ یا سهم می باشد . به این ترتیب مدار ۱۵ روزه قنات زارچ ، کلا شامل ۱۲۶۰۰ سهم یا ۲۱۰۰ جرعه می باشد .

هرچند که مسیر قنات ابتدا از سرچشمه و بعد از توده می گذرد ، ولی سربند آن اهالی توده می باشند ، یعنی ۹ روز اول مدار، متعلق به اهالی توده زارچ و ۶ روز پایانی متعلق به مردم سرچشمه می باشد . البته اخیرا در روند این تقسیم تغییراتی حاصل شده است یعنی مدار ۱۵ روزه قنات ، دیگر به نسبت مذکور بین اهالی توده و سرچشمه تقسیم نمی گردد و گاهی تعداد روزهایی که اهالی سرچشمه از آب قنات زارچ استفاده می نمایند ، بیش از ۶ روز می باشد . دلیل اصلی این امر آنست که در حال حاضر ، به دلیل کاهش بیش از حد آب قنات ، آب به توده زارچ نمی رسد و لذا در بالادست ، یعنی سرچشمه مصرف می شود .

در قدیم ، قبل از آنکه مردم قادر به استفاده از ساعت برای سنجیدن زمان باشند ، از نظام تشتک و سبو برای اندازه گیری مقدار سهم هرکس و سنجش زمان استفاده آن شخص از آب قنات ، استفاده می شد . وسیله کار قدما برای اندازه گیری زمان شامل تشتی مسی بود که آن را پر از آب کرده و تشتک کوچکی را روی آن قرار می دادند . تشتک کوچک دارای روزنه ای در زیر بود که آب از آن وارد تشتک شده و پس از آنکه تشتک از آب پرمی شد در آب تشت بزرگ فرومی رفت . به این ترتیب ، زمان هر بار پر شدن تشتک کوچک و فرورفتن آن در ظرف بزرگتر ، واحد اندازه گیری زمان آبیاری در قدیم به حساب می آمد و یک جرعه نامیده می شد . بعد از هر بار پر شدن تشتک ، آنرا خالی کرده و چند بار تکان می دادند تا کاملا از آب تهی گردد و دوباره برای اندازه گیری زمان ، آنرا روی تشت مسی قرار می دادند و این عمل مرتبا تکرار می شد . در ظرف کوچکتر نیز خطوطی وجود داشت که واحد های کوچکتر جرعه ، همچون دانگ و نیم دانگ را مشخص می نمود . در واقع هر تشتک توسط این خطوط به ۶ دانگ تقسیم می گردید و بدین ترتیب هر جرعه نیز خود شامل ۶ دانگ یا ۶ سهم بود .

مدت زمانی که طول می کشد تا تشتک کوچک کاملا از آب پر شده و در ظرف بزرگتر غرق گردد ، ۱۰ دقیقه و ۱۷ ثانیه می باشد . به این ترتیب ، هر شبانه روز قنات ، معادل ۱۴۴ جرعه می باشد که از این ۱۴۴ جرعه ، ۴ جرعه - شامل مجموع ۱۷ ثانیه ها - متعلق به سبوکش^۱ بوده و ۱۴۰ جرعه بین کشاورزان تقسیم می گردد .

امروزه مقدار آبی که بین مالکین و شاربین قنات زارچ تقسیم می گردد ، با واحد زمان سنجیده می شود . به این ترتیب ، مقدار آبی که هر کدام از مالکین یا شاربین خواهند برد ، مقدار آبی است که در طول زمان معینی در اختیار آنها قرار می گیرد تا زمینهای خود را با آن آبیاری نمایند .

۱- در نظام قدیم تقسیم آب ، سبوکش مسئول اندازه گیری مدت زمان استفاده افراد از آب قنات بود

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

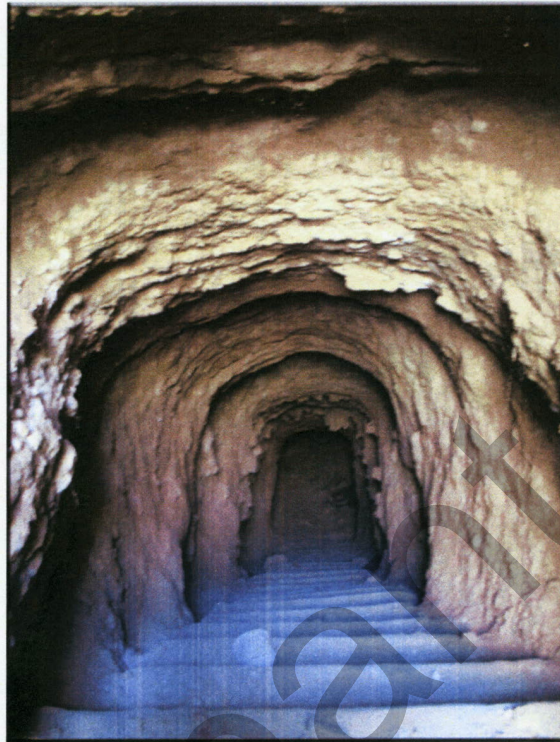
مسیر کانال قنات بعد از دروازه قرآن یزد به طرف مظهر (زارچ)

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

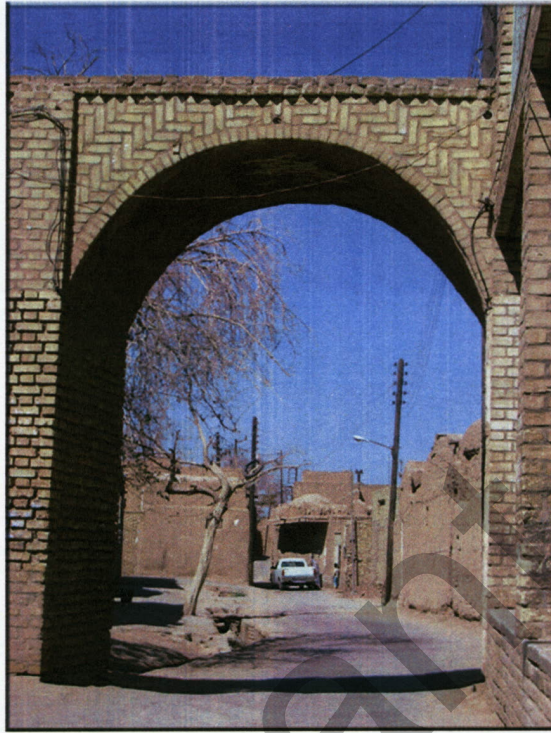
پوکه های قنات و وضعیت کنونی آن

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

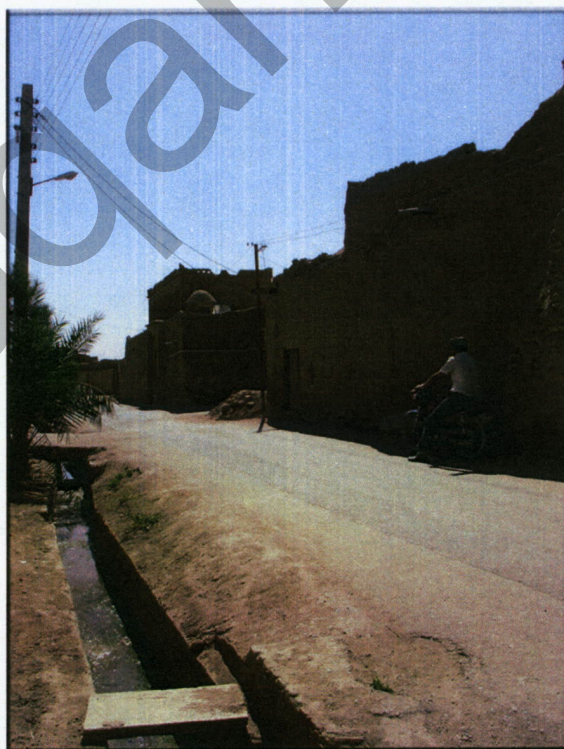
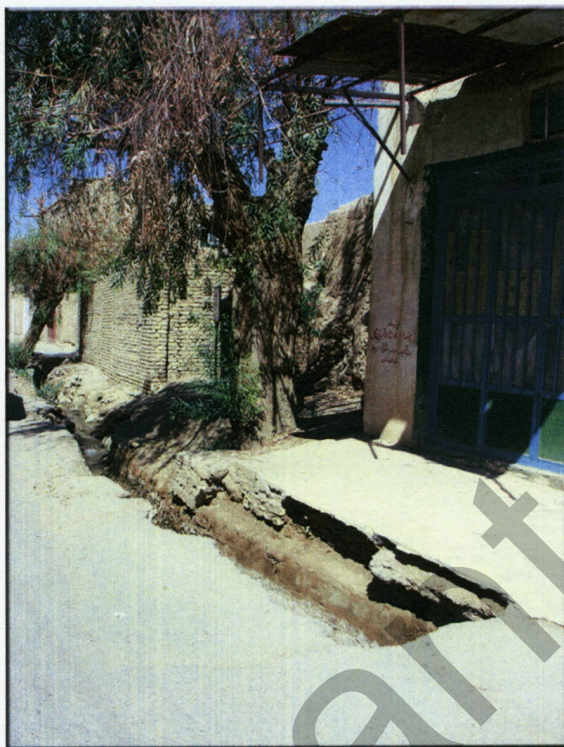
عکسهایی از داخل کانال قنات

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

نماهایی از مظهر قنات در نمای سر چشمه زارچ

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

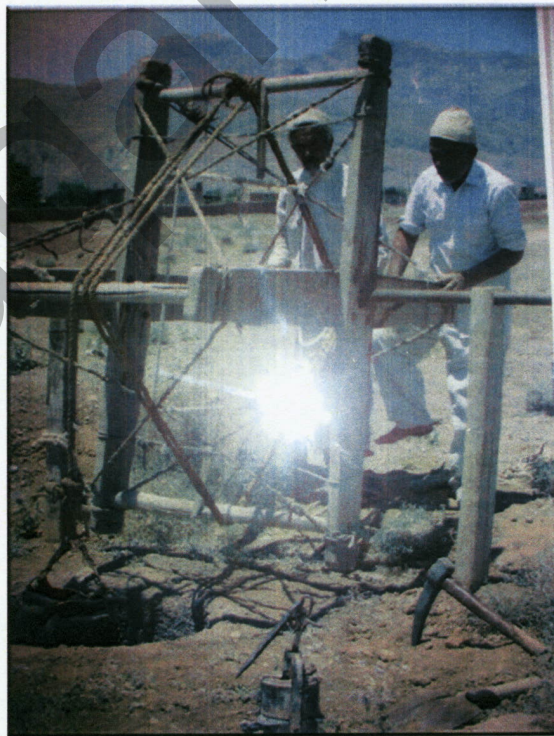
کانالهای آب قنات در محله سرچشمه زارچ

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

پایابی در مسیر قنات (پایاب خانه کلاهدوز در شهر یزد و مجاور میدان امیر چقماق)

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

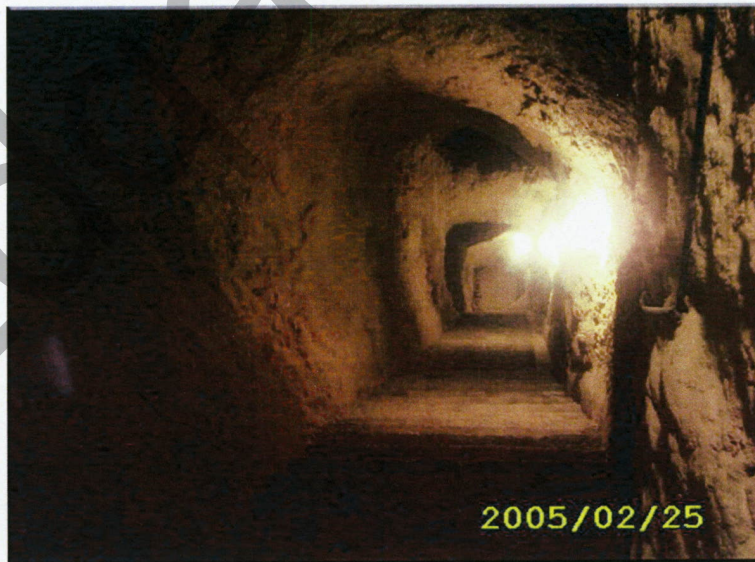

کارگران و مقنیان در حال لایروبی کانال قنات

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

ورودی پایاب گلکار

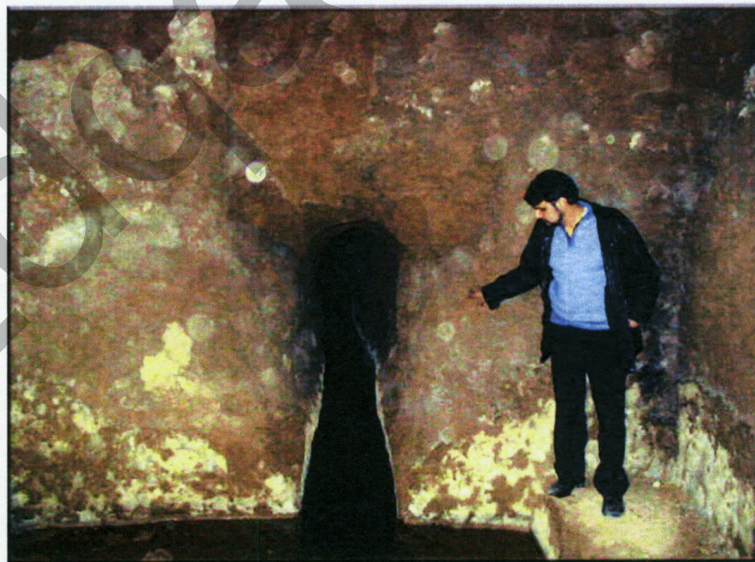

مسیر راه پله پایاب

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

وضعیت بدنه های پایاب گلکار

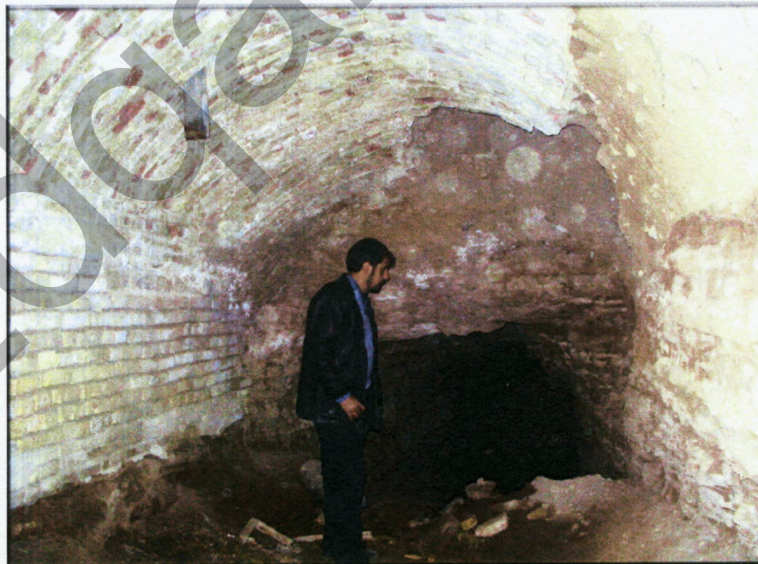

حوضچه پایاب گلکار و مسیر ورودی آب قنات

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

حریم روی سقف آسیاب وزیر (استفاده کننده از آب قنات زارچ)

راهرو مخصوص دسترسی به آسیاب کوشکنو که کانال آب قنات زارچ از کنار آن عبور می کند (وضعیت فعلی) ورودی آسیاب کوشکنو

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

پلکان پایاب معروف به جوی آسیاب (که بر روی کانال قنات زارچ است)

کانال قنات در پایاب (جوی آسیاب)

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

پلکان مخصوص دسترسی به پایاب مسجد جامع

نوع پوشش سقف حوضچه پایاب مسجد جامع

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

سکوه‌های استراحت در انتهای پایاب

حوضچه پایاب مسجد جامع و کانالهای ورود و خروج آب

توضیح عکس :

عکس شماره ۱ : مسیری از قنات زارچ در بین اراضی شهر زارچ

عکس شماره ۲ : نمایی از قنات زارچ که آب در آن جریان دارد .

عکس شماره ۳: نمایی از میله های چاه قنات زارچ در مسیر حرکت یزد - زارچ

عکس شماره ۴: نمایی نزدیک از دهنه یکی از میله های چاه

عکس شماره ۷: نمایی از ورودی پایاب مسجد جامع یزد که دارای ۵۴ پله می باشد و آب قنات زارچ در حال حاضر در آن جریان دارد

عکس شماره ۵ : نمایی از اتاق مخصوص سبوکش

عکس شماره ۶ : نمایی از اتاق مخصوص سبوکش (ورودی اتاق)

نقشه استان یزد به تفکیک شهرستان

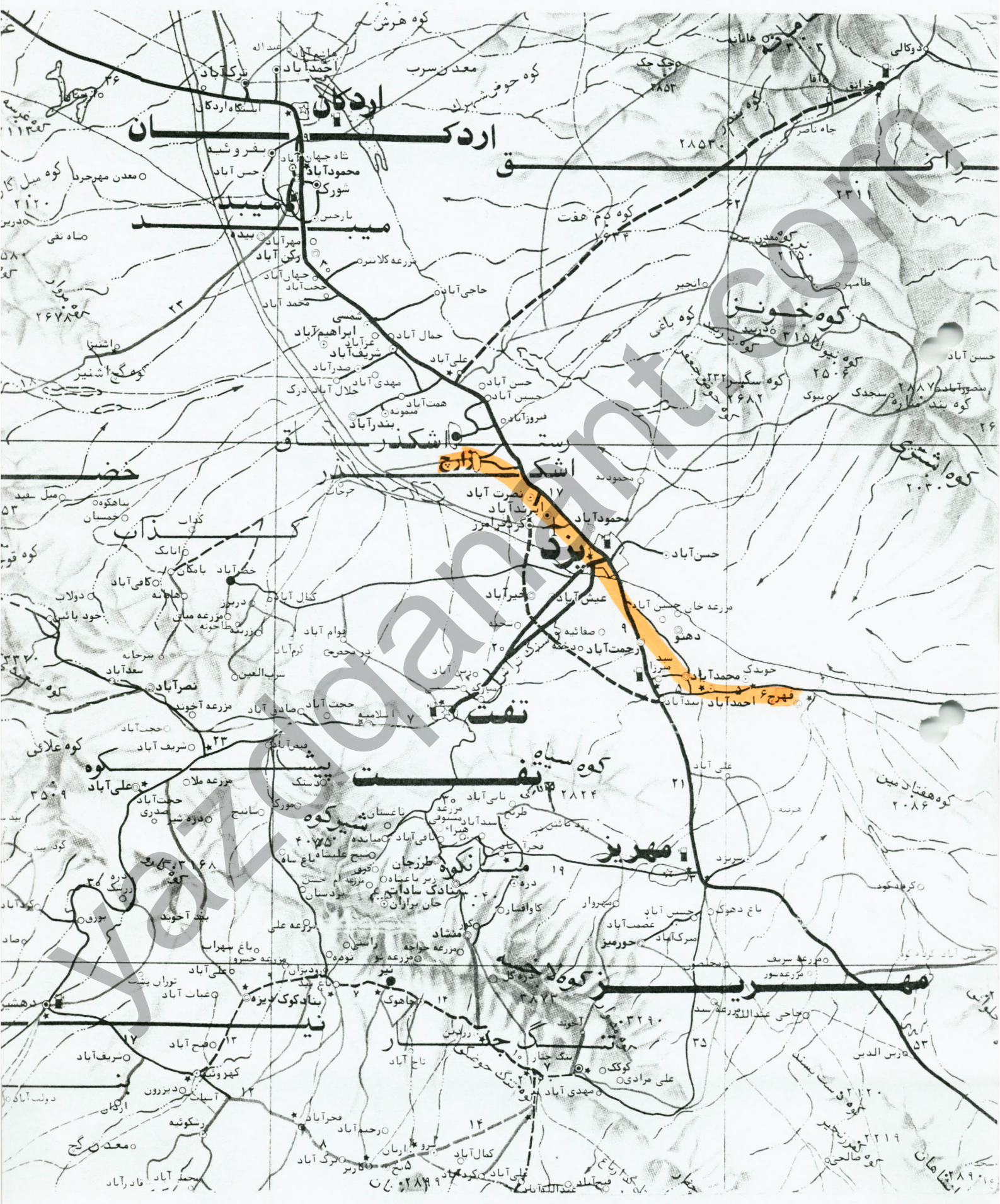

شرکت آب و فاضلاب استان یزد
معاونت بهره برداری
دفتر نظارت بهره برداری آب شهری

نقشه مسیر پوکه های قنوت محدوده شهر یزد

اردک

کوه خونز

اشکدر

یزد

تفت

کوه سیاه

مهریز

کوه کج

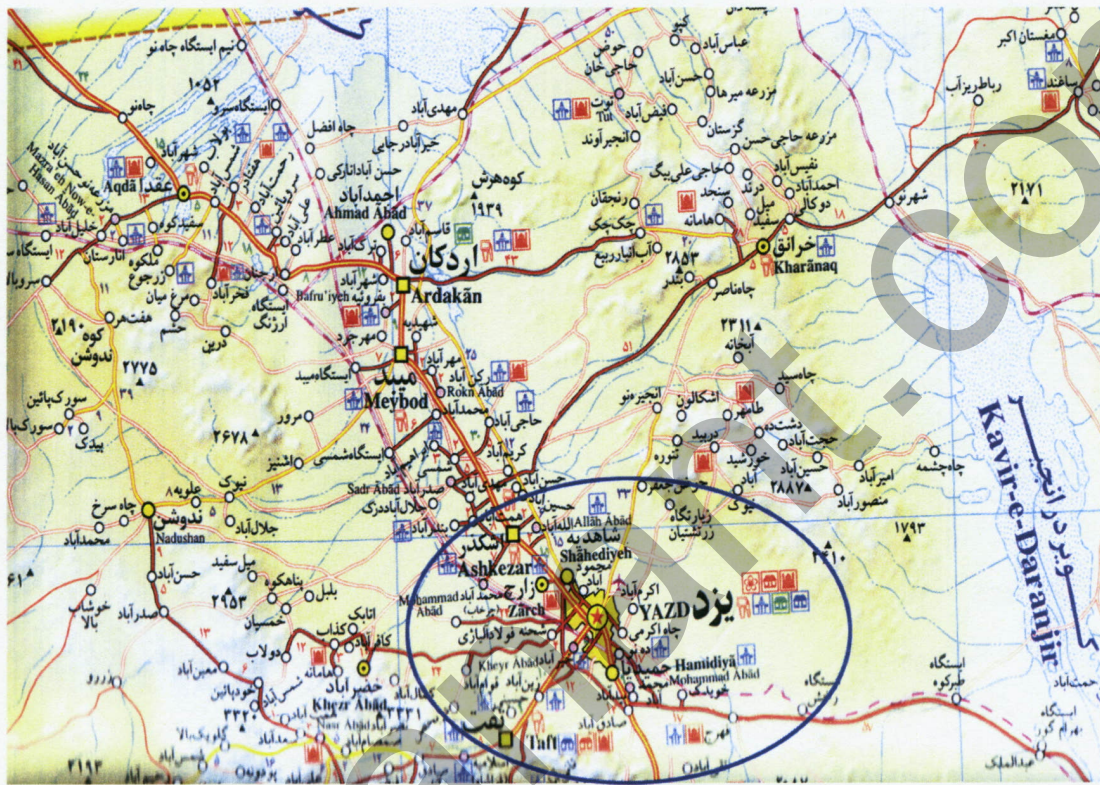
جنگ

نیاد

کهر

معدن کج

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

موقعیت منطقه ای قنات زارچ (از مادر چاه تا مظهر)

شرکت آب و فاضلاب استان یزد
معاونت بهره برداری
دفتر نظارت بر بهره برداری آب شهری

نقشه مسیر بوکه های قنوات محدوده

شهر یزد

پیمانکار: ...

وقفنامه آخوند مُلا ابوتراب زارچی

الباعث علی التَّحْرِیرِ آنکه چون در قُرب سنه ۱۲۷۰ مرحمت شان عَلَیَّینِ اَشِیَانِ آخوند مُلا ابوتراب رحمه الله خلف الصدق آخوند مُلا محمّد باقر زارچی حَسَبِ الوَصِیَّهٖ مرحوم میرزا حسین خلف مُلا حلیل^۱ یزدی شهیر به مثقالی فروش شش جُزّه و دو دنگ جُزّه از میاه قنوتین شور و شیرین قریه زارج را وقف نموده بودند بر مصارف مُقرَّره در وقف نامچه علاحدّه و به خط مبارک خود در طومار ثبت فرموده و مُتولّی را ارشد اولاد خود قرار داده و یوم تحریر میاه مزبوره در تصرف ولد اکبر ایشان و هو حاجی الحرمین حاجی مُلا حسین که ارشد اولاد و مُتولّی است می باشد و وَرَثَهٗ موصی مُدعی شدند بر مُتولّی مزبور که مصارف مُعینّه را باید وَرَثَهٗ میرزا حسین در شهر به عمل آورند و مُتولّی منکر آنکه عمل خود واقف در مصارف مزبوره معتبر در قریه زارج به عمل آورده در مجلس که ازاعظم و ارکان از اهالی شرع و غیر هم حضور داشتند قرار شرعی فیما بین شد که از تاریخ هذه السنه^۲ سیچقان ثیل سنه ۱۲۹۳ با این طریقه که مَرْضی واقف بوده به عمل آورند تا عمل واقف مابعدها برقرار باشد و بنای عمل در مابعدها به این طریق شد که اجاره نیم جُزّه میاه کمافی السابِقِ حق التوله مُتولّی حق خود داند و تتمه اجاره پنج جُزّه و پنج دنگ را سه قسمت قرار دهند یک قسمت آنرا کما فی السابِقِ به اولاد میرزا حسین برسانند و اولاد به قاعده قدیم فیما بین خود قسمت نمایند و یک قسمت دیگر هم مُتولّی کما فی السابِقِ در قریه مزبوره یا غیره هر کجا که صلاح داند به مصرف تعزیه داری خامس آل عبا ابا عبدالله الحسین ارواحنا له الفداء برسانند و یک قسمت دیگر کمافی السابِقِ به مصرف یک قربانی و اطعام روز غدیر برسد به این طریق که قربانی را مُتولّی بکشد و گوشت سهم اولاد کما فی السابِقِ بدهد و سهم غدیر را به اولاد بدهد خودشان به مصرف اطعام غدیر برسانند و سهم غدیر را به جهت مُتولّی بدهند و از این قاعده هیچ یک تخلف نمایند و کَانَ وَقُوعِ ذَلِکَ فِی شَهْرِ رَجَبِ الْمَرْجَبِ سَنَةِ ۱۲۹۳ [ه. ق.]

وقفنامه حاجی احمد دباغ خُلف آقا محمد علی زارچی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ

الحمد لله الواثق على السرائر والمطلع على الضمائر الصلوة والسلام على محمد خاتم النبوة و شفيع لامة و خير البرية و على آله و عترته آل الرحمة صلوة دائمة نامية باقيه الى يوم القيامة اما بعد نظر به اينکه مقصود اصلي و مطلب کلی از ایجاد نوع انسان فوز و وصول به سوى سعادت ابدیه و فیوضات غیرمتناهی و تنعم به نعیم جاودانیه است و از حکمت های بالغه ربانیه رسیدن انسان به این درجه رفیع و عالی موقوف شده است بر جای آوردن اعمال صالحه و اطوار حسنه لهذا به توفیق حضرت باری جل شأنه حاضر شد عالی شأن عزت و سعادت توأمان اشرف الحاج و المعمرین [افراد مسن] حاجی احمد دباغ خلف مرحوم مغفور آقا محمد علی ابن آقا احمد زارچی قربه الی الله تعالی و طلباً لمرضاته وقف مؤبد و حبس مخلد صحیح شرعی نمود همگی و تمامی منابع و مجاری سیزده جره میاه اقطاعی از قنات کبیر قریه زارج از دو رشته شور و شیرین از قرار مدار پانزده روز شبان با جمیع مایتعلق بهما شرعاً او عرفاً او عادتاً بر محبان و دوستان حضرت سید الشهداء علیه آلاف التحية و الثناء که ان شاء الله منافع آن راهر چه وصول بشود و زاید آید از عوارضات دیوانی و نفقه القنات صرف در تعزیه داری ائمه طاهرین سیما حضرت ابا عبدالله الحسین صلوات الله علیهم اجمعین نمایند و ایضاً به همین نحو وقف صحیح شرعی نمود واقف مشار الیه همگی و تمامی یک درب خانه نشیمن خود را که واقع است دم کوچه پنج کوچه قرب مسجد جامع کبیر محله ابوالمعالی محدود به حدود اربعه حدی به خانه ورثه احمد بن آقا جعفر و...

وقفنامه استاد احمد ولد استاد مهدی زارچی

هو الوقف علی الضمائر

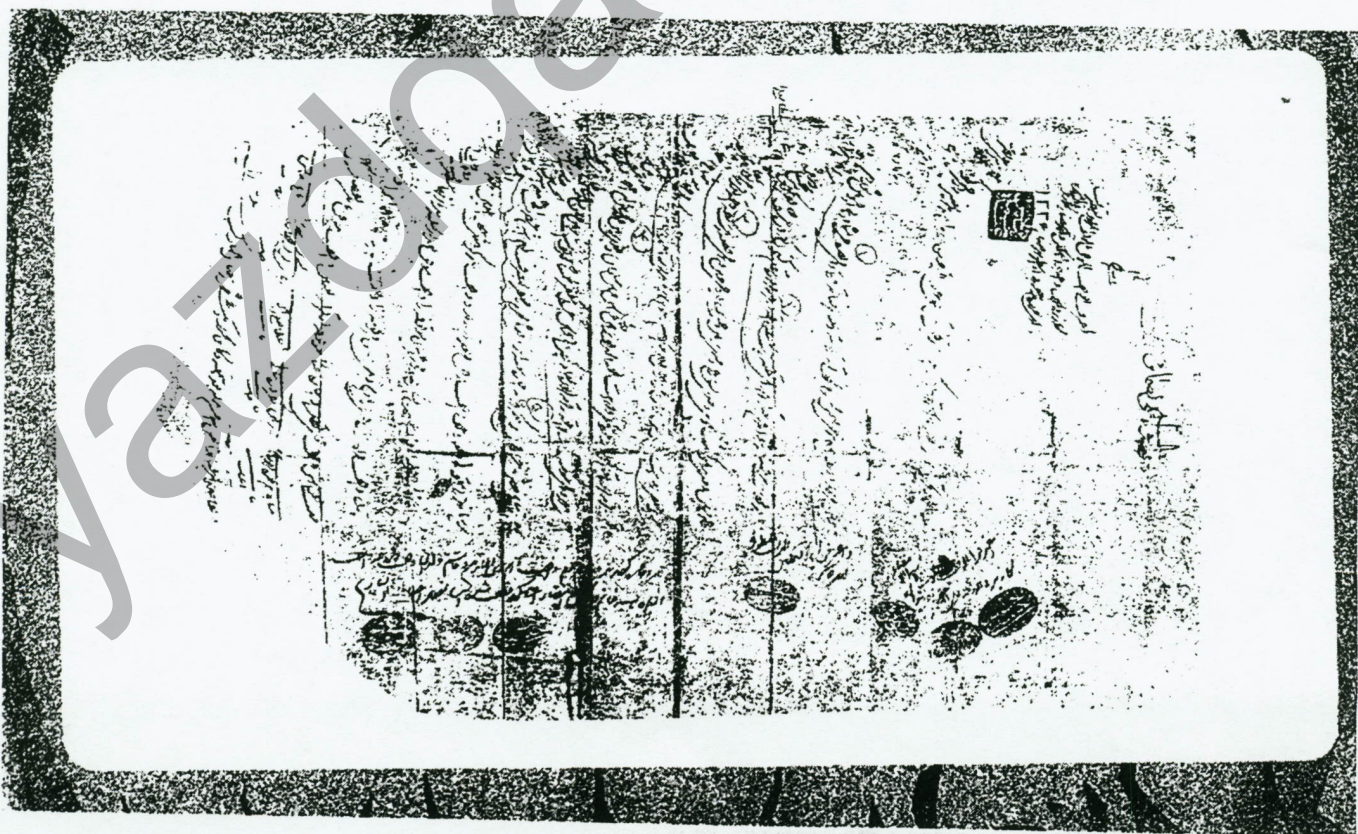
غرض از تحریر این کلمات شرعیته الدلالات آن که وقف صحیح شرعی و حبس مخلد ملی نمود قربه الی الله و طلباً لمرضاته عالی حضرت نیکو خصلت استاد احمد ولد مرحوم استاد مهدی زارچی تمامی منابع و مجاری دو جره میاه قنوتین شور و شیرین قریه مزبوره از جمله جرات معینه مشخصه منع متعلقات آن از آبار و انهار و غیرهما و تمامی یک قطعه زمین سازجه واقعه در قریه مزبوره به مقام کشتخوان باغ میرزا حکیم شهره به بسط یک قفیز تخمیناً محدود به زمین ورثه استاد حیدر و به زمین علی ولد علی بمان و به نهر و به شارع و تمامی یک قطعه زمین سازجه واقعه در قریه مزبوره به مقام کشتخوان مزبوره به بسط یک قفیز تخمیناً محدود به ملک ورثه علیرضا ولد حاجی آقائی و به ملک علی ولد اکبر و به ملک احمد بن محمد علی و به نهر بر جناب مستطاب قبله العالمین ابی عبدالله الحسین روحنا له الفداء که هر ساله منافع موقوفات مزبوره را متولی آن صرف تعزیه داری آن حضرت نماید در ماه محرم یا صفر در خانه خود واقف اگر ممکن شود و اگر ممکن نشود در مسجد جامع قریه مزبوره یا در مکانی دیگر که متولی صلاح بدانند و واقف مزبور تولیت موقوفات مزبوره را مادام الحیوة بنفس نفیس خود مفوض نمود و بعد با صلح و ارشد اولاد خود نسل بعد نسل و بطناً بعد بطن و اگر العیاذ بالله اولاد منقرض شد با علم و اصلح و پیش نماز قریه مزبوره و صیغه آن به طریق شرع انور جاری شد و به تصرف وقف داده شد تحریراً فی شهر جمادی الثانیه سنه ۱۲۶۱ [ه ق].

محل نهر غره واقف

وقفنامه حسین ... بن نصیر زارچی

هو الواقف علی الضمان

باعث بر تحریر این کلمات شرعیه الدلالات آنکه چون توفیق رفیق عزت آثار حسین... بن نصیر زارچی گردید و حضور شرعی بهم رسانید آقا حسین مزبور و وقف صحیح شرعی و حبس مخلد ملی نمود قربة الی الله و طلباً لمرضاته همگی و تمامی نصف جزه میاه از قنوتین شور و شیرین با کافه ملحقات شرعیه و عرفیه و عادیه آن به قدر السهم و تمامی قطعه زمین سادجه واقعه در قریه مزبوره به مقام کشخوان کفیر ذره به بسط دو قفیز و یک دست تخمیناً که محدود است به زمین حاجی احمد ولد حاجی حسین و حدی به زمین گشب مجوسی و حدی به شارع و حدی به زمین حاجی علی ولد حاجی حسین و تمامی قطعه زمین سادجه واقعه در قریه مزبوره به مقام کشخوان سلطان علی آباد به بسط یک قفیز و دو دست که محدود است به زمین حاجی حسین ولد ابوالقاسم و حدین به نهر به زمین حیدر ابوالقاسم به بسط یک قفیز و چهار دست مشاع واقعه در قریه مزبوره به مقام کشخوان به بسط یک قفیز و دو دست تخمیناً محدود به زمین ورثه عباس حسین سلمان و حدی به زمین غلامحسین ولد احمد و حدی به زمین محمدرضا و حدی به نهر و تمامی یک درب باغ واقعه در قریه مزبوره به مقام کوچه باغ قناس به بسط یک قفیز تخمیناً محدود است به زمین حسین ولد عباس طامهری و حدی به شارع و حدی به باغ ورثه حسن حاجی بر اینکه هر ساله اجاره معینه آن را در ماه محرم یا صفر به مصرف طبخ آش حضرت ابی عبدالله الحسین صلوات الله و سلامه علیه برساند و متولی با حیات خود واقف موفق و بعد تمام اولاد واقف لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَىٰ و بعد اولاد ایشان تسلاً بعد نسل ذکوراً و اِنَاثاً با ملاحظه اصلح و اورع ایشان و تمامی اعیان موقوفه را واقف موفق بعد از تخلیه یداز آنها به تصرف وقف داد چون واقف مزبور قبل از تاریخ ذیل اعیان مرقومه را وقف نموده و وقفنامه چه آن را ننوشته صیغه وقف حسب خواهش واقف جاری

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

شماره
تاریخ
پوست

ریاست محترم سازمان ثبت اسناد و املاک استان یزد

با سلام

احتراماً با توجه به نیاز این سازمان به شماره پلاک ثبتی اثر تاریخی قنات زارچ
مشمول بر دو شاخه شور و شیرین جهت تدوین گزارش ثبتی آن ، خواهشمند است
دستور فرمائید همکاری لازم مبذول گردد . ی. ۸۴/۹/۱۶

محمد رضا سعید حسینی
رئیس سازمان

۱۴۷-۱۸۸۱۶

۱۴۹۱۶

رونوشت :

- اداره کل اوقاف و امور خیریه استان یزد جهت اطلاع و اقدام لازم
- سازمان آب منطقه ای استان یزد جهت اطلاع و اقدام لازم
- سرکار خانم هاشمی جهت درج در پرونده

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

شماره
تاریخ
پرست

مالکین محترم اثر تاریخی قنات زارچ

باسلام و احترام

با توجه به مطالعات کارشناسی کارشناسان این اداره کل اثر تاریخی فوق از نظر ویژگیهای تاریخی، هنری، معماری، فرهنگی واجد شرایط ثبت در فهرست آثار ملی ایران می باشد. بدین وسیله در اجرای ماده ۵ آئین نامه اجرائی قانون راجع به حفظ آثار ملی، مصوب ۱۳۰۶ شمسی موضوع به جنابعالی ابلاغ می شود. ی/۱۴/۸۴

محمد رضا سید حسینی

رئیس سازمان

۱۴۷-۱۸۸۱۵

۸۴-۹-۱۶

رونوشت:

- خانم سیده سمیه هاشمی برای ضمیمه نمودن به گزارش پیشنهاد ثبت اثر فوق الذکر
- واحد حقوقی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد برای اطلاع
- اداره کل اوقاف و امور خیریه استان یزد
- سازمان ثبت اسناد و املاک استان یزد
- سازمان آب منطقه ای استان یزد

نشانی: یزد دیپارک امام خمینی (ره) - محله فهدان - کجبه کتابخانه تلفن: ۶۲۱۱۱۴۵ - ۶۲۱۰۰۰۷ - ۶۲۱۳۰۲۱ فکس: ۶۲۱۴۴۰۵

پست الکترونیک: info@yazdcity.com - وب سایت: www.yazdcity.com

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره :
تاریخ :
پوست :

جناب آقای دکتر سمسار یزدی

ریاست محترم سازمان آب منطقه ای استان یزد

باسلام

احتراماً به استحضار میرساند از آنجا که پرونده گزارش ثبتی قنات تاریخی زارچ به عنوان یکی از سازه های تاریخی آب جهت درج نام این اثر در فهرست آثار ملی کشور توسط کارشناسان این سازمان در دست تهیه است .

خواهشمند است جهت بررسی موارد ذیل و اعلام نتیجه آن به این سازمان دستور لازم را صادر فرمائید . ی/۸۴/۹/۱۹

- ۱- چگونگی و نحوه تقسیم آب قنات زارچ .
- ۲- اسامی مالک یا مالکین و چگونگی بهره مندی آنها از فواید قنات .
- ۳- تصویری از وقفنامه قنات .
- ۴- نقشه چگونگی امتداد کانال قنات از بیرون شهر یزد تا مظهر (سرچشمه زارچ)
- ۵- تعداد پایابها و وضعیت فعلی آنها (در مسیر قنات)
- ۶- تعداد و نام آسیابها و وضعیت کنونی آنها (استفاده کننده از جریان آب قنات)

محمد رضا سعید حسینی

رئیس سازمان

۱۴۷-۱۹۲۵۵

۱۴۶ آ

رونوشت :

- اداره کل اوقاف و امور خیریه استان یزد جهت اطلاع و اقدام لازم
- آقای علی اکبر دهقان طرزجانی جهت اطلاع و پیگیری موضوع

وزارت نیرو
شرکت سهامی آب منطقه‌ای یزد
سای مانس

شماره: ۲۲۲۴/۱
تاریخ: ۱۳۸۴ / ۱۰ / ۴
پست: دار

جناب آقای محمد رضا سید کسینی
ریاست محترم سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد
با اهداء سلام، عطف به نامه شماره ۱۹۲۵۵-۱۴۷ مورخ ۸۴/۹/۲۱ جنابعالی مبنی بر بررسی ابعاد مختلف قنات تاریخی زارچ، موارد ذیل را به استحضار می‌رساند:

با اهداء سلام، عطف به نامه شماره ۱۹۲۵۵-۱۴۷ مورخ ۸۴/۹/۲۱ جنابعالی مبنی بر بررسی ابعاد مختلف قنات تاریخی زارچ، موارد ذیل را به استحضار می‌رساند:

۱- در مورد چگونگی و نحوه تقسیم آب قنات زارچ، قبلا مقاله‌ای توسط مرکز بین‌المللی قنات و سازه‌های تاریخی آبی تهیه شده که خلاصه‌ای از آن به پیوست ارسال می‌گردد.

۲- به منظور کسب اطلاع از اسامی مالک یا مالکین قنات زارچ و چگونگی بهره‌مندی آنها از فواید قنات می‌توانید با اداره ثبت اسناد استان مکاتبه فرمایید.

۳- تصویری از وقفنامه قنات: تصویری از یک وقفنامه مربوط به قنات زارچ که از اداره کل اوقاف استان دریافت گردیده است، به پیوست ارسال می‌گردد. چنانچه به اطلاعات بیشتری در زمینه وقفنامه‌های قنات زارچ نیاز باشد می‌توانید با اداره کل اوقاف استان مکاتبه فرمایید.

۴- نقشه چگونگی امتداد کانال قنات از بیرون شهر یزد تا مظهر: به پیوست نقشه مسیر کلی این قنات از مبدا تا مظهر ارسال می‌گردد. لازم به ذکر است که احتمالا جزئیات بیشتر مسیر را می‌توانید از سازمان جهاد کشاورزی دریافت نمایید.

۵- تعداد پایابها و وضعیت فعلی آنها: در حال حاضر تنها پایابهای مسجد جامع، گلکار و شاه‌کمال‌الدین قابل ورود می‌باشند.

۶- تعداد و نام آسیابها و وضعیت کنونی آنها: این قنات در گذشته دارای آسیابی در محل کوشکنو بوده است که بعد ها آنرا پر نموده‌اند و ظاهرا در سال گذشته از طرف آن سازمان، فعالیتهایی جهت تخلیه و آماده سازی آن جهت بازدید انجام شده، که بسیار قابل تقدیر است.

سازمان میراث فرهنگی، تاریخی و گردشگری استان یزد
دفتر خانه معاونت امور توسعه و تجهیز منابع
شماره: ۲۰۳۸
تاریخ: ۱۳۸۴/۱۰/۴
www.yazdwater.ir
E-mail: info@yazdwater.ir

۲۹۲۵۹
۱۵/۱۰/۸۴

یزد: چهار راه معلم - تلفن: ۳-۷۲۴۰۰۸۱ دورنویس: ۷۲۴۵۵۱۱ (۰۳۵۱)
تلفن دفتر تهران: ۸۹۰۷۰۸۱ (۰۲۱) دور نویس: ۸۹۰۴۰۸۸ (۰۲۱)

وزارت نیرو
شرکت سهامی آب منطقه‌ای یزد
سای مانس

شماره: ۲۲۲۴۱۱

تاریخ: ۱۳۸۴/۱۰/۴

پست: ...

ضمناً برای کسب اطلاعات بیشتر و دقیقتر می‌توانید به مسئولین این قنات مراجعه فرمایید که نام، سمت و شماره تلفن آنها به شرح ذیل می‌باشد:

آقای نایبی: نماینده سابق و استادکار لایروبی، تلفن: ۲۷۲۳-۳۶۷-۳۵۲

آقای وکیل: میراب سابق، تلفن: ۲۱۲۶-۳۶۷-۳۵۲

آقای سید محسن اقبالی: نماینده فعلی، تلفن: ۲۸۱۸-۳۶۷-۳۵۲

علی اصغر سمسار یزدی
رئیس هیات مدیره و مدیر عامل

هو الواقف علی الضمان

مهر
ملا
آخوند

وقف صحیح شرعی نمود علی بن ابی طالب مقدس القاب و فضایل ماب آخوند ملا علی اکبر زاری فرزند مرحوم

کسری

جاری سبزه و نیم مایه زارح از قنوتین سوره سوره قرینه من برده مع سه قغیز زمینی واقع در

لرد رودخانه زارح که محد در است حدی زمینی یوسف بن ابوالقاسم و حدی زمینی ملا ابوالحسن و حدی

کسری

به زمینی مرات و حدی بنهر آب بر امام مسجد جامع زارح که از منافعی بهره برداری کند در

کسری

با ائمه مسجد مزبور است که در هر عصری هر کس امام مسجد است از آب و ملک مذکور استفاده

در واقف مزبور به دعای غیر یاد نماید . و قفاً صحیحاً سرعیاً تحریراً در دوازدهم ماه ربیع الاول

۱۳۲۷

سنه هجری ۱۳۲۷

کسری

محل مهر مرحوم واقف : آخوند ملا

وقف الواقف الموق

نقش مهر عبده علی اکبر

محل مهر آخوند ملا ابوالبرکات زاری

نقش مهر عبده ابوبکر

رو نوشت مطابق با اصل وقف نامه است

قد وقف الواقف الموق سله الله

حرره الاحقر : شیخ عبد الرضا امامی زاری

محل مهر آخوند ملا میر باقر زاری

محل مهر امام محمد باقر

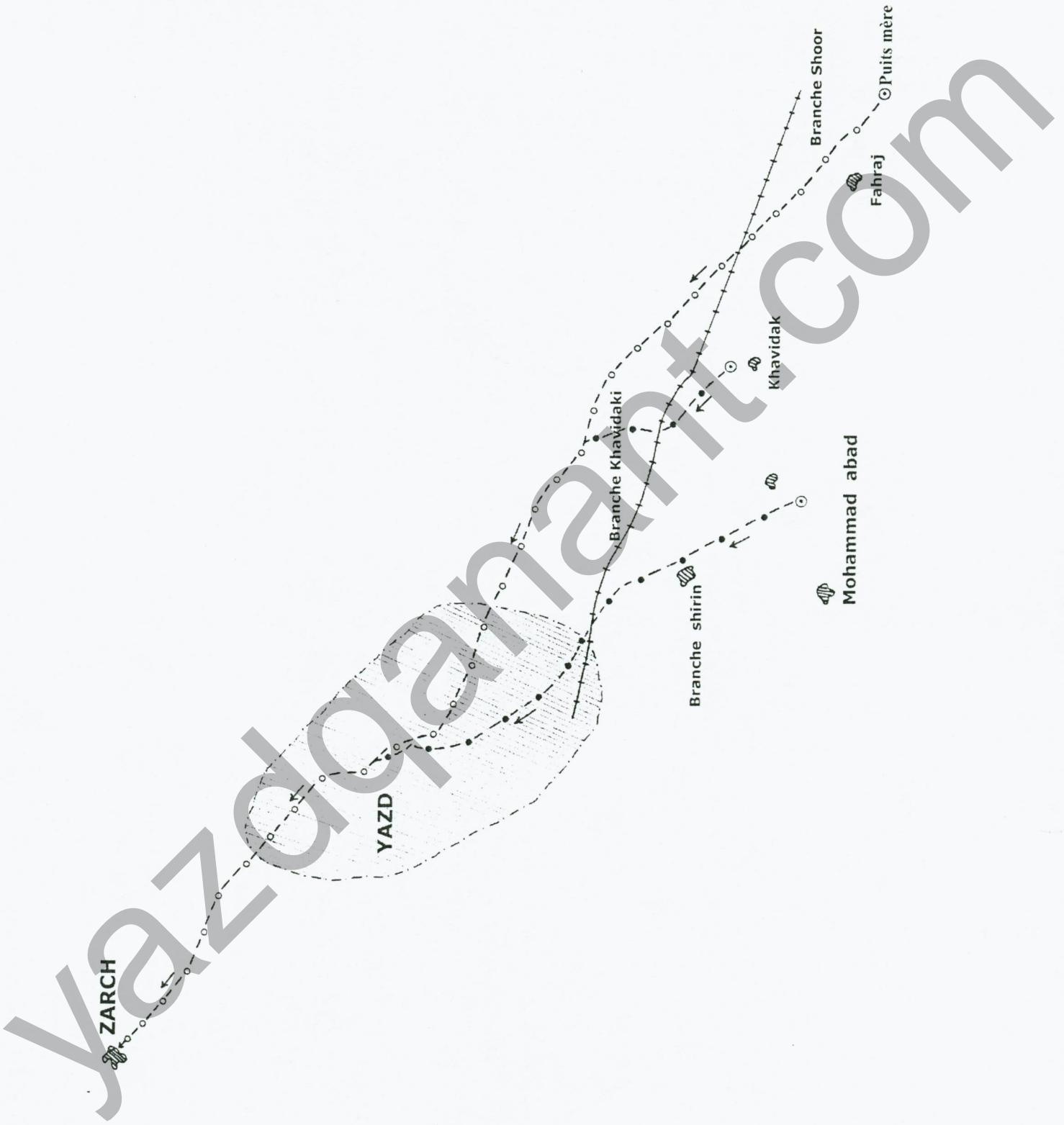
نقش مهر یا امام محمد باقر

امام مسجد مذکور . ۲۷ / ۱۱ / ۱۳۲۸

۴

رو نوشت اصلی این وقفیه نزد مدرس سید محمد امامی فرزند شیخ عبد الرضا امامی منت از زارح محد زمان است

شماره ۲۸ / ۱۲ / ۸

وزارت نیرو
شرکت سهامی آب منطقه‌ای یزد
(سای فاس)

شماره: ۳۳۲۶۱
تاریخ: ۳۸۴/۱۱/۱۱
پست: ۸۴

جناب آقای محمدرضا سیدحسینی
ریاست محترم سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

با اهداء سلام، عطف به نامه شماره ۲۰۶۵۹-۱۴۷ مورخ ۸۴/۱۰/۲۸ جنابعالی، به پیوست، شمای کلی مقطع طولی قنات زارچ از مادرچاه تا مظهر ارسال می‌گردد. ضمناً همانگونه که در نامه شماره ۲۳۷۴/۱ مورخ ۸۴/۱۰/۴ این شرکت ذکر گردیده است، احتمالاً نقشه پلان قنات زارچ از طریق سازمان جهاد کشاورزی استان قابل وصول باشد.

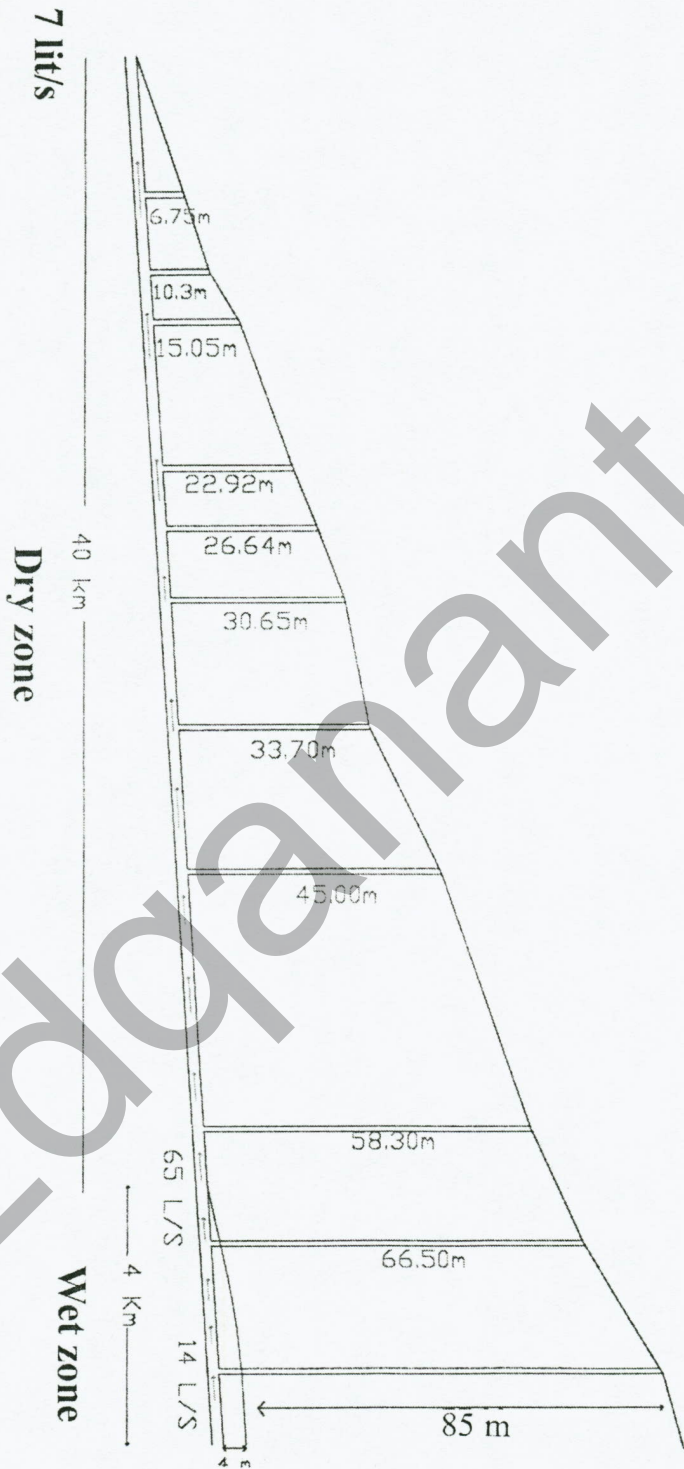
علی اصغر سمسار یزدی
رئیس هیات مدیره و مدیرعامل

کپی شده
۱۱/۱۱

رفقا
۱۱-۱۵

دفتر فاس استان یزد
شماره: ۲۳۴۷۵
تاریخ: ۱۱/۱۱/۸۴

Longitudinal scale: 1/200,000
Perpendicular scale: 1/1000
Canal gradient: 0.5/1000

بسمه تعالی
 گزارش از انواع مختلف رقبات
 استان : یزد شهرستان : یزد
 نوع رقبه = قنات

موقوفه رقبه	نام موقوفه شرح مختصر	شهر محل وقوع آدرس محل وقوع	پلاک ثبتی بخش ثبتی	کلاس پرونده میزان مساحت
۷	امیر چقماق	یزد	۹	۱/۷
۱۱۷	خشکیده	محمودی	۹	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۹	۱/۷
۱۱۸	خشکیده	دستجرد	۹	۱/۷
۷	امیر چقماق	مید	۲۰	۱/۷
۱۱۹	خشکیده	ده اباد	۲۰	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۱۱	۱/۷
۱۲۰	خشکیده	بندر اباد	۱۱	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۱۱	۱/۷
۱۲۱	خشکیده	شمس اباد	۱۱	۱/۷
۷	امیر چقماق	صدوق	۹	۱/۷
۱۲۲	خشکیده	اشکذر	۹	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۹	۱/۷
۱۲۳	خشکیده	همت اباد	۹	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۹	۱/۷
۱۲۴	خشکیده	محمد اباد	۹	۱/۷
۷	امیر چقماق	یزد	۹	۱/۷
۱۲۵	جرات و غرقات	محمد اباد	۹	۱/۳۷
۳۷	ابو القاسم رشتی	یزد	۴	۱۵۶/۰
۵۶		قاسم اباد (دوازده شبانه روز)	۴	ز/۳۲
۹۰۲	زین العابدین و ام کلثوم	نفت	۰	۶/
۲۲	میر اکبری	ظفرجان	۰	ز/۳۲
۹۰۲	زین العابدین و ام کلثوم	نفت	۰	۶/
۲۳	میرزا داوودی	ظفرجان	۰	م/۱۶
۱۶۱۶	مسجد جامع کبیر یزد	یزد	۳۵۳۱ و ۳۵۸۳	۰/
۸۸	واراضی تابعه	مهریز مزرعه خانزاده	۳۴	م/۴۱
۱۶۴۱	ملاحسن کسنویه	یزد	۹۳۹۸	۳۲/۵
۲۴	حسن اباد و محمد اباد	فتح اباد دهنو	۵	م/۱۸۱
۱۷۸۱	محمد باقر مدرس و امق	فهرج	۱۳۲۳۶	۰/
۱	قنات فهرج	فهرج	۵	م/۱۸۱
۱۷۸۱	محمد باقر مدرس و امق	فهرج	۱۳۱۱۷	۰/
۲	قنات خویدک	فهرج	۵	م/۲۱۸
۱۸۱۸	مصطفی خان مفیدی	نفت	۲۶۲۱/۱	۰/۵
۱		مزرعه حجت اباد دهبالا	۱۲	م/۳۰۷
۱۹۰۷	محمد حسین بر خوردار	ارفسنجان	۱۹۸۹	۱۲/
۱		عیش اباد ارفسنجان	۹	م/۴۰۸
۲۰۰۸	محمد علی زرگران	زارچ	۹	۶/
۲۱	زارچ	زارچ	۹	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۲	خشکیده	لطف اباد	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۳	خشکیده	تقی اباد	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۴	خشکیده	کاظم اباد	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۵	(حیا بخش)	یزد	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۶	شناسائی نشده	کمانه مجیبی	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۷	شناسائی نشده	کمانه نل کنجی	۰	م/۴۱۸
۲۰۱۸	محمد صادق تاجر طهرانی	یزد	۰	۰/
۲۹	کمانه و سمتا مکاهان مع چاه	یزد	۰	۰/

تاریخ: ۱۴/۱۱/۲۹
شماره: ۲۲۵۲
پیوست:

(پ)
ریاست جمهوری
سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
(معاونت حفظ و احیاء آثار تاریخی)
« بسمه تعالی »

جناب آقای سید حسینی
مدیر کل محترم میراث فرهنگی و گردشگری استان یزد

سلام علیکم:

احتراماً عطف به نامه شماره ۱۳/۲۷/۱۰۳۹۷ مورخه ۸۲/۸/۱۱ در خصوص ثبت قنات زارچ در فهرست آثار ملی به استحضار میرساند: اثر مذکور تحت شماره ۱۴۸۳۰ به ثبت رسیده است لذا شایسته است دستور فرمائید در اسرع وقت نسبت به تعیین حریم اثر یاد شده اقدام و جهت تصویب به کمیته حرایم ارسال گردد. / آ

والسلام

ناصر پازوکی

مدیر کل دفتر ثبت آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی

۲۵۱۰۷
۱۴/۱۲/۷

الف: معرفی

کد نام اثر [] ۱- نام اثر مناات زارع ۲- نام اثر (لاتین) []

کد نوع اثر [] ۴- کلاسه اثر مناات ۳- نام دیگر اثر []

کد کلاسه اثر [] ۵- نوع اثر مناات []

۶- قدمت اثر قرن چهارم هجری []

۷- وضعیت موجود سالم نیمه سالم تخریب شده ویران شده مضطرب حفاری غیر مجاز

کد استان [] ۸- نام استان سبز ۹- نام استان (لاتین) []

کد شهرستان [] ۱۰- نام شهرستان سبز ۱۱- نام شهرستان (لاتین) []

کد بخش [] ۱۲- نام بخش زارع ۱۳- نام بخش (لاتین) []

کد شهر [] ۱۴- نام شهر [] ۱۵- نام شهر (لاتین) []

کد دهستان [] ۱۶- نام دهستان [] ۱۷- نام دهستان (لاتین) []

۱۸- نام روستا [] ۱۹- نام روستا (لاتین) []

ب: موقعیت و ابعاد اثر

مختصات جغرافیایی: ۲۰- طول جغرافیایی

۲۱- عرض جغرافیایی

۲۲- ارتفاع از سطح دریا

۲۳- مساحت

ابعاد و اندازه: ۲۴- طول

۲۵- عرض

۲۶- ارتفاع

۲۷- قطر

نشانی بر اساس تقسیمات کشوری

۲۸- نشانی قبلی اثر
به طول ۸۰ متری - کنده شده - آندرج تا شهر زارچ

۲۹- نشانی فعلی و کامل اثر
موتن نبرد به طول ۸۰ متری از سطح بازار زارچ

ج: مدارک

- گزارش
- عکس
- نقشه شهری
- نقشه جغرافیایی
- پلان
- مقاطع
- نقشه بافت شهری
- نما

- مکاتبات اداری (صورت جلسه)
- رضایت مالک
- ابلاغ به مالک
- نامه های متفرقه

۳۰- سایر مدارک

۳۱- شرح نقص مدارک

ملاحظات:

د: تهیه و تنظیم

۳۲- تدوین گزارش

۳۳- نقشه گزارش

۳۴- عکس گزارش

۳۵- رایانه گزارش

۳۶- کارشناسی پرونده

۳۷- تاریخ تنظیم پرونده

۳۸- پیشنهاد کننده

۳۹- پیشنهاد اضطراری

۴۰- تاریخ تشکیل جلسه

ز: پیشنهاد

استان نبرد

۴۱- تاریخ پیشنهاد

۴۲- شماره نامه ارسالی

۱۳۲۷/۱۰۹۴۴

ح: ثبت در فهرست آثار

۱۳۲۷/۱۰۹۴۴

۴۳- تاریخ نامه ارسالی

۱۳۲۷/۱۰۹۴۴

۱۰۹۴۴

۴۴- شماره نامه ورود به دفتر ثبت میراث فرهنگی و طبیعی ۴۵- تاریخ نامه ورود به دفتر ثبت میراث فرهنگی و طبیعی

کد ثبت ۴۶- شماره ثبت ۴۷- تاریخ ثبت

۴۸- شماره ابلاغ ۴۹- تاریخ ابلاغ

کد نحوه ثبت ۵۰- نحوه ثبت (معیار ثبت)

ط : وضعیت

کد وضعیت مالکیت ۵۱- نام وضعیت مالکیت

۵۲- نام مالک ۵۳- در اختیار

۵۴- شماره نامه ابلاغیه ارسالی ۵۵- تاریخ نامه ابلاغیه ارسالی (مالک)

۵۶- شماره رضایت نامه مالک ۵۷- تاریخ نامه رضایت مالک

کد کاربری قبلی کد کاربری فعلی کد کاربری پیشنهادی

۵۸- نام کاربری قبلی ۵۹- نام کاربری فعلی ۶۰- نام کاربری پیشنهادی

و: بررسی (دفتر ثبت میراث فرهنگی و طبیعی)

۶۱- نام بررسی کننده ۶۲- تاریخ بررسی

تأیید شد تأیید نشد

۶۳- ملاحظات

آیا عملی نامزد برای و طی صورت گرفته به شماره ۲۲۷۳۰ - ۵۴ و منبع آن ۱۲/۱/۸۴ ثبت آن تعیین شد.